

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ:
методичні вказівки до проведення
практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Мукачево 2024

УДК 316.77(076)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету протокол №____ від _____2024
р.*

*Обговорено та схвалено на засіданні кафедри філологічних дисциплін та
соціальних комунікацій, протокол № 6 від 06 грудня 2024 р.*

Укладач:

Моргун А. В. – канд. філол. наук, доц. кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Рецензент: Герцовська Н.О. – канд. філол. наук, доц. кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

C70

Соціальні комунікації: методичні вказівки до проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», / уклад. А.В.Моргун. – Мукачево : МДУ, 2024. – 39 **с.** (1,66 др.ар.)

Методичні вказівки до проведення практичних занять складені відповідно до навчальної програми з дисципліни «Соціальні комунікації» і призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з метою закріплення теоретичних знань, більш детального вивчення окремих тем або самостійного їх опанування.

© МДУ, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ з підготовки до практичних занять з курсу «Соціальні комунікації».....	
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10.....	
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11.....	
КРИТЕРІЇ ДО ОЦІНЮВАННЯ УСНИХ ВІДПОВІДЕЙ, ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ, ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВИХ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ.....	
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	
ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ТА САМОКОНТРОЛЮ.....	
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ.....	
ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	

ПЕРЕДМОВА

Мета вивчення дисципліни «Соціальні комунікації» – сформувати цілісне уявлення про феномен комунікації, основи теорії соціальної комунікації та дослідження конкретних форм і засобів комунікації в сучасній культурі, про основні поняття та моделі комунікації, а також комунікаційні технології в інформаційному суспільстві. Курс «Соціальні комунікації» є методологічною ланкою, що об'єднує документно-інформаційну та комунікативно-інформаційну складові підготовки студентів.

Метою практичних занять дисципліни «Соціальні комунікації» є формування знань про:

- соціальні комунікації у системі наук;
- виникнення та етапи розвитку комунікаційної діяльності в суспільстві
- типи комунікації, комунікаційний процес;
- комунікаторів та комунікантів як суб'єктів комунікаційного процесу;
- мову, засоби і зміст комунікації, аудиторію комунікації,
- інформаційний обмін в комунікативних системах.

Завдання практичних занять:

1.Розвиток навичок використання комунікативної компетенції для ефективної взаємодії в різних сферах спілкування;

2. Формувати вміння добирати та систематизувати інформаційні матеріали, що використовуються з комунікативною метою в різних суспільних сферах.

3.Формувати вміння застосовувати вербальні і невербальні засоби спілкування у різних видах навчальної та професійної діяльності.

4.Оволодіти вміннями використання засобів масової комунікації для отримання, переробки і створення актуальної інформації у вигляді документів, рефератів, доповідей, статей, інтерв'ю.

5.Розвиток навичок застосовування отриманих спеціальних знань, навичок та вмінь для ефективної міжособистісної комунікації

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність— здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій.

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетентності

ФК1. Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах.

ФК4. Здатність аналізувати закономірності розвитку, документно-інформаційних потоків та масивів, як штучно створеної підсистеми соціальних комунікацій.

ФК6. Здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації.

ФК9. Здатність використовувати PR та інші прикладні соціокомунікаційні технології в умовах сучасної інформаційно-технологічної інфраструктури.

ФК14. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

Результати навчання

РН2Впроваджувати та використовувати комунікаційні технології у соціальних системах, мультимедійне забезпечення інформаційної діяльності, технології веб-дизайну та веб-маркетингу.

РН7Забезпечувати ефективність функціонування документно-комунікаційних систем.

РН13Оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення.

РН14Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою та однією з іноземних мов.

РН15Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.

РН17Бути відповідальним, забезпечувати ефективну співпрацю в команді.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

з підготовки до практичних занять

з курсу «Соціальні комунікації»

1. При підготовці до практичних занять здобувачам вищої освіти рекомендується ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою.

2. Успішне вивчення курсу «Соціальні комунікації» передбачає комплексне використання різноманітних методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях: вправи, практична робота та методи стимулювання і мотивації до навчання (дискусії та диспути).

3. З метою формування професійної компетенції широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу, зокрема інтерактивні (робота в малих групах, мозковий штурм, опрацювання дискусійних питань). Формами і методами контролю є екзамен, фронтальне опитування, евристична бесіда, модульна контрольна робота, експрес-опитування, тестування знань, усне опитування, презентація, ситуативні завдання, колоквіум.

4. Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи.

5. Введення рейтингової системи дозволяє викладачеві більш об'єктивно оцінювати знання та вміння студента, а студентові більш самокритично оцінювати рівень своїх знань, що дозволяє йому аналізувати свою роботу, ставити конкретне завдання і вирішувати його.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість
		годин
		д. ф. н.
Змістовий модуль 1. «Теоретико-методологічні засади дисципліни «Соціальні комунікації»		
1.	Головні компоненти комунікаційного процесу 1. Комунікативний процес і його структура. 2. Базові елементи комунікації: адресант, адресат, повідомлення, канал комунікації, інформаційний (комунікативний) шум, фільтри, зворотний зв'язок (зворотна інформація), контекст і ситуація. 3. Засоби комунікації (коди): засоби мовної системи, паралінгвістичні засоби, компоненти інших семіотичних систем	2

	Література: [1, 2, 3, 11, 13]	
2.	Структурні моделі комунікації 1. Моделі масової комунікації (лідери громадської думки, пропагандистські моделі, «спіраль мовчання»). 2. Прикладні моделі комунікації (релігійна комунікація, ділова, іміджева, психоаналіз і психотерапія, рекламна комунікація). Література: [1, 2, 6, 11, 23]	2
3.	Комунікаційні бар'єри та комунікативні девіації 1. Технічні бар'єри в комунікації. 2. Міжмовні бар'єри в комунікації. 3. Соціальні бар'єри в комунікації. 4. Психологічні бар'єри в комунікації. 5. Цензура як знаряддя комунікативного насильства. 6. Сутність, природа і типологія комунікативних невдач (девіацій) Література: [2, 3, 9, 10, 14]	2
4.	Теоретичні концепції комунікації та міждисциплінарний характер комунікативістики 1. Проблеми комунікації в історії гуманітарної думки 2. Медіацентричні та соціоцентричні теорії комунікації. 3. Теорії масового суспільства, пропаганди і масової комунікації. 4. Концепції інформаційної епохи та дослідження нових медіа. 5. Сучасні тенденції комунікації: глобалізація, демасовізація, конгломерація, конвергенція. Література: [7, 11, 21, 27, 29]	2
Змістовий модуль 2. «Види комунікації»		
5.	Вербальна комунікація 1. Поняття «мова» і «мовлення». 2. Мовлення як спосіб передавання інформації. 3. Форми мовленнєвої комунікації: монолог, діалог, полілог. 4. Сперечання як різновид мовленнєвої комунікації. 5. Стратегія і тактика мовленнєвої аргументації. Література: [1, 3, 9, 15, 16]	2
6.	Писемна комунікація	2

	Писемна комунікація: властивості, види, функції. Комунікативна компетенція: навички і вміння письма і читання. Мовленнєвий вплив писемної інформації. Типи фіксації писемних текстів. Особливості документної комунікації в ХХІ ст. Синтез мовленнєвих умінь різних видів у навчально-науковій та фаховій комунікації. Література: [1, 3, 9, 11, 20]	
7.	Усномовленнєва комунікація 1. Властивості та ситуативна зумовленість усної комунікації. 2. Види усного спілкування. 3. Вміння говорити. 4. Вміння слухати. 5. Зворотний зв'язок у говорінні та слуханні. 6. Прийоми та правила ефективної усномовленнєвої комунікації. Література:[1, 9, 10, 11, 12]	2
8.	Невербальна комунікація 1. Поняття про невербальну комунікацію. 2. Пара- та екстралінгвальні особливості невербальної комунікації. 3. Організація простору та часу комунікативного процесу. 4.Форми невербальної комунікації у міжособистісних, групових та публічних взаєминах. 5.Невербальне спілкування у ділових ситуаціях. Література: [1, 9, 10, 11, 12]	2
Змістовий модуль 3. «Комунікації в соціумі»		
9.	Міжособистісні комунікації 1.Ситуаційні та психологічні передумови міжособистісної комунікації. 2.Вербальна і невербальна поведінка в міжособистісній взаємодії. 3.Культура міжособистісної комунікації. Тенденції розвитку міжособистісних комунікацій. 4.Феномен соціальних мереж. Література:[1, 9, 10, 13, 14]	2
10.	Комунікація в малих групах 1. Поняття, види і функції комунікації в малих групах. 2. Структура і динаміка комунікації в малих групах. 3. Прагматика комунікації в малих групах.	2

	4.Культура комунікацій в малих групах. 5.Феномен віртуальних професійних соціальних мереж. Література: [9, 10, 12, 17, 26]	
11.	Комунікації в організаціях 1. Комунікація як функція управління. 2. Особливості внутрішніх комунікацій в організаціях. Комунікативні стилі в організаціях. 3. Види комунікацій в організаціях. 4. Форми ділової комунікації в організаціях. 5. Особливості маркетингових комунікацій. 6. PR як комунікаційна діяльність. Контрольний захід Література: [4, 5, 7, 23, 28, 29]	2
	Разом за семестр:	22

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема. Головні компоненти комунікаційного процесу

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти знання про комунікативний процес та його структуру. З'ясувати сутність базових елементів комунікації та сутність засобів комунікативного коду.

Питання для обговорення

1. Дайте визначення поняття «комунікативний процес». Охарактеризуйте його головні компоненти.
2. Назвіть базові елементи комунікації. Розкрийте сутність кожного елементу комунікації.
3. За якими ознаками класифікують засоби комунікативного коду?

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004.— 472 с.
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник/ Ф.Бацевич.— К.: ВЦ «Академія», 2004.— 344 с.
3. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації/ Ф.Бацевич.— К.:Довіра, 2007.— 205с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. /Ю.В. Косенко. – Суми : Сумський державний університет, 2011. – 187с.
5. Олійник О. Ділове спілкування : навч. посіб. / О. Олійник. –

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Складіть діалог між двома людьми (адресат і відправник). Позначте кожен елемент комунікаційного процесу (адресат, відправник, повідомлення, канал, код, контекст).

Завдання 2: Поясніть, як кожен з компонентів комунікації (відправник, повідомлення, канал, отримувач, зворотний зв'язок) впливає на ефективність спілкування в групі.

Завдання 3: Проведіть практичний аналіз ситуації з реального життя (наприклад, телефонний дзвінок, переговори в команді). Визначте компоненти комунікаційного процесу та їхній вплив на результат.

Завдання 4: Створіть ситуацію, де важливі різні канали комунікації (усний, письмовий, невербальний). Опишіть, як кожен канал змінює ефективність спілкування.

Завдання 5: Проаналізуйте фільм або телевізійну передачу, виділіть компоненти комунікації між героями та вплив цих компонентів на розвиток сюжету.

Завдання для самоконтролю

1. Розробіть схему комунікаційного процесу, вказавши його основні компоненти (відправник, повідомлення, канал, отримувач, зворотний зв'язок) і поясніть їх взаємодію.

2. Проведіть аналіз будь-якого прикладу комунікації (наприклад, телефонної розмови), виділивши головні компоненти процесу.

3. Створіть сценарій ситуації, де комунікаційний процес порушується. Вкажіть, який компонент викликає проблему та запропонуйте рішення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема. Структурні моделі комунікації

Мета. Відпрацювати вміння теоретичного аналізу структурних моделей комунікації. Сформулювати розуміння того, що спілкування відбувається як в межах певної культури, так і в міжкультурних відносинах із урахуванням інших етнічних цінностей і стереотипів.

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте структурні моделі комунікації.
2. Розкрийте сутність прикладних моделей комунікації.

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004.— 472 с.
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник/ Ф.Бацевич.— К.: ВЦ «Академія», 2004.— 344 с.
3. Галлін Д., Манчіні П. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики / Переклад з англ. О. Насика. —К.: Наука, 2008. —320 с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб./ Ю.В. Косенко. — Суми : Сумський державний університет, 2011. — 187с.
5. Висоцька О.Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства) : [моногр.] / О.Є.Висоцька.— Дніпропетровськ: Інновація, 2009.— 316с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Намалюйте схему класичної моделі комунікації Шеннона та Вівер. Поясніть кожен елемент і як вони взаємодіють.

Завдання 2: Порівняйте різні типи моделей комунікації (лінійна, зворотна зв'язка, трансакційна) та надайте приклади їх використання в реальному житті.

Завдання 3: Поясніть на прикладі, як може бути використана багатоканальна модель комунікації для полегшення робочих процесів в організації.

Завдання 4: Розробіть схему для комунікаційної моделі в групі, де здобувач є відправником, а викладач — отримувачем. Позначте всі елементи цієї моделі.

Завдання 5: Визначте, яка модель комунікації є найбільш ефективною в конкретній ситуації (наприклад, між керівником і підлеглим) і чому.

Завдання для самоконтролю

1. Намалюйте структурну модель комунікації (наприклад, модель Лассуела або Шеннона-Вівера) і поясніть її елементи на прикладі конкретної ситуації.
2. Проведіть порівняння двох моделей комунікації, визначивши їхні переваги та недоліки у різних контекстах.
3. Розробіть свою модель комунікації для певного виду взаємодії (наприклад, ділова зустріч, соціальні мережі).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема. Комунікаційні бар'єри та комунікативні девіації.

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти знання про комунікаційні бар'єри та комунікативні девіації. Навчити здобувачів вищої освіти моделювати ситуації міжкультурного спілкування з урахуванням етнічних стереотипів і табу.

Питання для обговорення

1. Технічні бар'єри в комунікації.
2. Міжмовні бар'єри в комунікації.
3. Соціальні бар'єри в комунікації.
4. Психологічні бар'єри в комунікації.
5. Цензура як знаряддя комунікативного насильства.
6. Сутність, природа і типологія комунікативних невдач (девіацій).

Список рекомендованої літератури

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф.Бацевич. — К.: ВЦ «Академія», 2004. — 344 с.
2. Квіт С. Масові комунікації: [підручник] / С.Квіт. — К. : НАУКМА, 2008. — 206 с.
3. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. — К. : Центр учбової літератури, 2007 — 344с.
4. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. — Х. : НФАУ, 2011. — 132с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : підручник / Л.Е. Орбан- Лембрик. — Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. — 348с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Наведіть приклади комунікаційних бар'єрів (лінгвістичних, фізичних, психологічних) у міжособистісній комунікації. Як їх можна подолати?

Завдання 2: Розгляньте ситуацію, де комунікаційний бар'єр призвів до непорозуміння. Як можна було б змінити стратегію комунікації для усунення цього бар'єру?

Завдання 3: Опишіть комунікативні девіації (наприклад, маніпуляція інформацією) і дайте рекомендації, як уникати їх у професійній комунікації.

Завдання 4: Проведіть тренінг на тему "Як подолати стереотипи та упередження в комунікації" і запропонуйте практичні вправи.

Завдання 5: Створіть сценарій для презентації, де учасники використовують різні стратегії для подолання комунікаційних бар'єрів.

Завдання для самоконтролю

1. Перелічіть можливі бар'єри комунікації (фізичні, психологічні, культурні) і запропонуйте способи їх подолання.
2. Візьміть реальну або уявну ситуацію з непорозумінням між людьми. Проаналізуйте, які бар'єри вплинули на комунікацію.
3. Створіть план тренінгу для усунення комунікативних бар'єрів у команді.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема. Теоретичні аспекти комунікації та міждисциплінарний характер комунікативістики.

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти знання теоретичних аспектів комунікації та розуміння міждисциплінарного характеру комунікативістики.

Питання для обговорення

1. Проблеми комунікації в історії гуманітарної думки
2. Медіацентричні та соціоцентричні теорії комунікації.
3. Теорії масового суспільства, пропаганди і масової комунікації.

Список рекомендованої літератури

1. Квіт С. Масові комунікації: [підручник] / С.Квіт.— К. : НАУКМА, 2008.— 206 с.
2. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. — Суми : Сумський державний університет, 2011. — 187с.
3. Белова А.Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики / А.Д.Белова // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук, праць. — К.: Логос, 2004. — Вип. 10. — С 11-16.
4. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації:[навч. посібник]/ В.Ф.Іванов.— Черкаси : ЧДУ, 2003.— 193 с.
5. Косюк О. М. Теорія масової комунікації [Текст] / О.М. Косюк.— Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2007.— 147 с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Поясніть, як комунікаційні теорії (наприклад, функціоналістська, символічний інтеракціонізм) впливають на соціальні взаємодії.

Завдання 2: Визначте зв'язок між комунікацією і психологією, та дайте приклади, як психологічні аспекти впливають на комунікативний процес.

Завдання 3: Проведіть групову дискусію на тему "Як соціальні мережі змінюють комунікаційні стратегії людей". Використовуйте теоретичні концепції.

Завдання 4: Розгляньте приклад з реального життя (наприклад, політична кампанія) і проаналізуйте його через призму різних теоретичних концепцій комунікації.

Завдання 5: Зробіть порівняння між комунікацією в різних культурах з огляду на теоретичні концепції, на прикладі двох різних культур.

Завдання для самоконтролю

1. Підготуйте презентацію про одну з теоретичних концепцій комунікації (наприклад, інтеракціоністську чи семіотичну).
2. Напишіть реферат, який ілюструє міждисциплінарний характер комунікативістики (зв'язок із психологією, соціологією, лінгвістикою).
3. Проведіть дискусію в групі про важливість різних підходів до вивчення комунікації в сучасному світі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема. Вербальна комунікація.

Мета. Визначити основні засоби комунікації. Навчити здобувачів вищої освіти розрізняти поняття «мова» і «мовлення». Сформувати знання щодо основних функцій мови та сфери їх застосування.

Питання для обговорення

1. Поняття «мова» і «мовлення».
2. Мовлення як спосіб передавання інформації.
3. Форми мовленнєвої комунікації: монолог, діалог, полілог.
4. Сперечання як різновид мовленнєвої комунікації.
5. Стратегія і тактика мовленнєвої аргументації.

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 472 с.
2. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.Бацевич. — К.: Довіра, 2007. — 205с.
3. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. — К. : Центр учбової літератури, 2007 — 344с.
4. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : І.М.

Плотницька, О.П. Левченко, З.Ф. Кудрявцева та ін. ; за ред. І.М. Плотницької, О.П. Левченко. –К. : НАДУ, 2011. – 128с.

5. Пентиліук М.І. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. / М.І. Пентиліук, І.І. Маруніч, І.В. Гайдаєнко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 224с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Складіть короткий монолог (3-5 хвилин), де ви повинні донести свою точку зору з певної теми (проблеми), використовуючи елементи вербальної комунікації.

Завдання 2: Проведіть рольову гру, де один учасник має передати важливу інформацію іншому через вербальну комунікацію (наприклад, співбесіда).

Завдання 3: Проаналізуйте текст (наприклад, уривок з літературного твору) і визначте, які вербальні стратегії використовує автор для створення певного ефекту.

Завдання 4: Проведіть дебати на тему “Чи важлива вербальна комунікація в цифровому світі?” і аргументуйте свою думку.

Завдання 5: Проаналізуйте ситуацію, де невербальна комунікація супроводжується певними вербальними елементами. Як вони взаємодіють і як це впливає на сприйняття?

Завдання для самоконтролю

1. Складіть діалог на задану тему, використовуючи різні стилі мовлення (офіційний, неформальний).

2. Проведіть вправу з перефразування: перефразуйте складне висловлювання, щоб зробити його простим та доступним.

3. Напишіть короткий текст із використанням ключових технік вербального переконання (аргументація, приклади).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема. Писемна комунікація

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти знання про властивості, види, функції писемної комунікації.

Питання для обговорення

1. Комунікативна компетенція: навички і вміння письма і читання.

2. Мовленнєвий вплив писемної інформації.
3. Типи фіксації писемних текстів.

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 472 с.
2. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації/ Ф.Бацевич. — К.:Довіра, 2007. — 205с.
3. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. — К. : Центр учбової літератури, 2007 — 344с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. — Суми : Сумський державний університет, 2011. — 187с.
5. Холод О.М. Соціальні комунікації: соціо і психолінгвістичний аналіз : навч. посіб. — К. : КиМУ, 2010. — 391с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Напишіть офіційний лист (наприклад, скаргу або запит) з використанням формальних мовних конструкцій і правильного структурування.

Завдання 2: Створіть есе на задану тему, використовуючи чітку аргументацію та структуровану побудову тексту.

Завдання 3: Перепишіть текст (наприклад, коротке повідомлення) у більш формальному стилі, враховуючи аудиторію та мету комунікації.

Завдання 4: Напишіть електронне повідомлення (email) до колеги, обговорюючи важливу робочу тему, використовуючи професійну лексику.

Завдання 5: Створіть рекламний текст для продукту або послуги, зважаючи на аудиторію та мету залучення клієнтів.

Завдання для самоконтролю

1. Напишіть формальний лист або електронне повідомлення з конкретною метою (запит, подяка, скарга).
2. Редагуйте запропонований текст, щоб зробити його яснішим і граматично правильним.
3. Складіть інструкцію для виконання певного завдання, враховуючи точність і послідовність викладу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема. Усномовленнєва комунікація

Мета. Навчити здобувачів вищої освіти будувати діалогічне та монологічне усне мовлення, сформувати уміння логічно вибудовувати інформацію у процесі спілкування та розвивати вміння аргументовано доводити свої позиції під час спілкування.

Питання для обговорення

1. Властивості та ситуативна зумовленість усної комунікації.
2. Види усного спілкування.
3. Вміння говорити.
4. Вміння слухати.

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чикарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004.— 472 с.
2. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. — К. : Центр учбової літератури, 2007 – 344с.
3. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. – Х. : НФАУ, 2011. – 132с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. – Суми : Сумський державний університет, 2011. – 187с.
5. Кручек В.А. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування : навч. посіб. / В.А. Кручек. – К. : ДАКККиМ, 2010. – 273с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Проведіть презентацію на тему, що вас цікавить, використовуючи усну комунікацію з чіткою структурою, зрозумілим мовленням та відповідними прикладами.

Завдання 2: Влаштуйте рольову гру, де один учасник має донести важливу інформацію (наприклад, зміни в розкладі) іншим через усне спілкування.

Завдання 3: Візьміть текст і розкажіть його усно, зберігаючи зміст, але адаптуючи форму для усного мовлення (використовуйте прості речення, розмовний стиль).

Завдання 4: Влаштуйте дебати на тему “Що важливіше: вербальна чи невербальна комунікація?”, застосовуючи аргументацію та логічну побудову усного мовлення.

Завдання 5: Складіть коротку бесіду (3-5 хвилин) з другом або колегою, обговорюючи важливу тему, використовуючи чітке мовлення і ясні аргументи.

Завдання для самоконтролю

1. Проведіть міні-презентацію (3–5 хвилин) на будь-яку тему, звертаючи увагу на чіткість та логічність висловлювання.
2. Виконайте вправу на імпровізацію: опишіть будь-який об'єкт або ситуацію, не готуючись заздалегідь.
3. У парі з іншим учасником проведіть бесіду, використовуючи техніки активного слухання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Тема.Невербальна комунікація

Мета.Навчити здобувачів вищої освіти розрізняти поняття «вербальна» і «невербальна» комунікація.Сформувати у здобувачів вищої освіти вміння і навички «зчитування» інформації у співрозмовника за допомогою невербальних інформативних сигналів та здобувачів вищої освіти та усвідомити норми етикетної поведінки при використанні невербальних засобів спілкування.

Питання для обговорення

1. Пара- і екстралінгвістичні особливості невербальної комунікації.
2. Співвідношення понять "вербальна комунікація" і "невербальна комунікація".
3. Головні компоненти структури невербальної поведінки.
4. Класифікація невербальних засобів спілкування.

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004.— 472 с.
2. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. — К. : Центр учбової літератури, 2007 – 344с.
3. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. – Х. : НФАУ, 2011. – 132с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. /Ю.В. Косенко. – Суми : Сумський державний університет, 2011. – 187с.
5. Кручек В.А. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування : навч. посіб. / В.А. Кручек. – К. : ДАКККиМ, 2010. – 273с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Проведіть рольову гру, де один учасник повинен передавати емоції або інформацію лише за допомогою жестів і міміки, а інші повинні розшифрувати те, що він хоче сказати.

Завдання 2: Спостерігайте за групою людей під час обговорення. Проаналізуйте їхню невербальну комунікацію (поза, жести, вирази обличчя) і визначте, як це впливає на сприйняття їхнього повідомлення.

Завдання 3: Створіть короткий відеоролик, у якому ви передаєте важливу інформацію або емоцію без слів, використовуючи тільки невербальні елементи (жести, міміку, позу).

Завдання 4: Проаналізуйте невербальні аспекти комунікації (жести, контакт з аудиторією, вирази обличчя) будь-якої публічної промови або виступу.

Завдання 5: Складіть ситуацію, де невербальна комунікація має більшу вагу, ніж вербальна (наприклад, у випадку конфлікту). Як ви використовуєте невербальні засоби для вирішення проблеми?

Завдання для самоконтролю

1. Створіть сцену, у якій персонажі взаємодіють лише за допомогою жестів і міміки. Інші учасники мають пояснити, що відбувається.
2. Спостерігайте за невербальною комунікацією оточуючих у реальному житті та напишіть звіт про свої спостереження.
3. Підготуйте презентацію про значення невербальної комунікації в певній культурі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Тема. Міжособистісна комунікація.

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти вміння і навички спілкування в малих соціальних групах, враховуючи емоційні стани співрозмовників, навчити уникати комунікативних невдач та аналізувати їх причини. Виховати комунікативно компетентну особистість.

Питання для обговорення

1. Поняття про міжособистісну комунікацію.
2. Ситуаційні та психологічні передумови міжособистісної комунікації.
3. Вербальна і невербальна поведінка в міжособистісній взаємодії.
4. Почуття та емоції як комунікативні дії.

Список рекомендованої літератури

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 472 с.
2. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б.

Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2007 – 344с.

3. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. – Х. : НФАУ, 2011. – 132с.

4. Олійник О. Ділове спілкування : навч. посіб. / О. Олійник. – Красноармійськ : КП ДонНТУ, 2009. – 308с.

5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : підручник / Л.Е. Орбан- Лембрик. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 348с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Проведіть рольову гру, де один учасник повинен передати складну новину іншому, враховуючи емоційний стан та реакцію співрозмовника.

Завдання 2: Опишіть рефлексію після бесіди з другом або колегою, проаналізувавши, як ефективно або неефективно була проведена комунікація.

Завдання 3: Проаналізуйте одну з ваших власних бесід. Визначте, які елементи міжособистісної комунікації були важливими для успішного взаєморозуміння.

Завдання 4: Створіть сценарій міжособистісного конфлікту і покажіть, як ви можете використовувати активне слухання та емпатію для розв'язання конфлікту.

Завдання 5: Проведіть конструктивну бесіду з колегою або другом щодо певної проблеми. Використовуйте техніки активного слухання і уникання негативних реакцій.

Завдання для самоконтролю

1. Проведіть аналіз своїх міжособистісних взаємодій за день. Визначте, що було ефективним, а що потребує покращення.

2. Розіграйте сцену, де співрозмовники мають вирішити конфлікт, використовуючи навички емпатії та активного слухання.

3. Напишіть рефлексію про те, як культурні або індивідуальні особливості впливають на міжособистісну комунікацію.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Тема. Комунікація в малих групах.

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти вміння і навички спілкування в малих соціальних групах, враховуючи емоційні стани співрозмовників. Навчити здобувачів вищої освіти уникати комунікативних невдач та аналізувати їх причини.

Питання для обговорення

1. Поняття, види і функції комунікації в малій групі.
2. Структура і динаміка комунікації в малій групі.
3. Прагматика комунікації в малих групах.

Список рекомендованої літератури

1. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2007 – 344с.
2. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. – Х. : НФАУ, 2011. – 132с.
3. Кручек В.А. Психолого-педагогічні основи
міжособистісного спілкування : навч. посіб. / В.А. Кручек. – К. : ДАККіМ, 2010. – 273с.
4. Плетнєва О.Л. Усне ділове спілкування: навч. посіб. / О.Л. Плетнєва. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2008. – 51с.
5. Гірник А.М. Основи конфліктології/ Андрій Гірник.— К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010.— 222с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Організуйте групову дискусію з визначеною метою (наприклад, вирішення проблеми або прийняття рішення). Зверніть увагу на роль кожного учасника в групі, їхнє взаємодія та роль комунікації.

Завдання 2: Розгляньте проблему в групі і розподіліть ролі (лідер, слухач, критик тощо). Як ці ролі впливають на ефективність комунікації?

Завдання 3: Проведіть коротку презентацію в групі, обговорюючи певну тему. Зробіть акцент на активному слуханні та наданні зворотного зв'язку.

Завдання 4: Створіть ситуацію, де в групі є конфлікт через неправильне розуміння або комунікаційний бар'єр. Як ви будете вирішувати цей конфлікт?

Завдання 5: Підготуйте і проведіть мозковий штурм для вирішення практичної задачі. Проаналізуйте, як ефективно використовуються ідеї та думки всіх учасників.

Завдання для самоконтролю

1. Організуйте мозковий штурм у групі для вирішення певної задачі. Проаналізуйте, як відбувалася взаємодія між учасниками.

2. Проведіть рольову гру, де кожен учасник має свою роль у груповій дискусії (лідер, критик, посередник).

3. Визначте, як групова динаміка впливає на ефективність комунікації в малій групі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Тема 11. Комунікації в організаціях

Мета. Сформувати у здобувачів вищої освіти вміння і навички комунікації як функції управління.

Питання для обговорення

1. Комунікація як функція управління.
2. Особливості внутрішніх комунікацій в організаціях.
3. Комунікативні стилі в організаціях.

Список рекомендованої літератури

1. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві : психологія, технології, техніка паблік рилейшнз : [моногр.] / В.М.Бебик.— К.: МАУП, 2005.— 440 с.
2. Братко О.С. Маркетингова політика комунікацій: [Навчальний посібник]/ О.С.Братко. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006.— 275 с.
3. Квіт С. Масові комунікації: [підручник] / С.Квіт.— К. : НАУКМА, 2008.— 206 с.
4. Висоцька О.Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства) : [моногр.] / О.Є.Висоцька.— Дніпропетровськ: Інновація, 2009.— 316с.
5. Ковалевська Т.Ю. Основи ефективної комунікації: порадник управлінцеві на щодень [Навч. пос.] / Т.Ю.Ковалевська, С.А.Бронікова. – Одеса : Фенікс, 2008.— 140с.
6. Косяк О. М. Теорія масової комунікації [Текст] / О.М. Косяк.— Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2007.— 147 с.

Практичні завдання до теми

Завдання 1: Напишіть план комунікації для організації, що включає внутрішні та зовнішні канали комунікації, методи і стратегії для полегшення взаємодії між співробітниками.

Завдання 2: Розробіть стратегію покращення комунікації між відділами в організації. Як ви можете забезпечити ефективний обмін інформацією і скоротити ймовірність виникнення комунікаційних бар'єрів?

Завдання 3: Підготуйте доповідь для керівництва, у якій обговорюєте важливість ефективної комунікації у процесі прийняття рішень в організації.

Завдання 4: Проведіть тренінг для нових співробітників щодо важливості комунікаційних навичок для успіху в команді та організації загалом.

Завдання 5: Оцініть на конкретному прикладі комунікацію в організації: як використовуються сучасні технології для ефективної передачі інформації між підрозділами, а також визначте можливі недоліки в комунікаційних процесах.

Завдання для самоконтролю

1. Розробіть комунікаційний план для уявної організації, включаючи як внутрішні, так і зовнішні канали взаємодії.
2. Проведіть аналіз комунікаційної структури у відомій вам організації. Які є сильні та слабкі сторони?
3. Створіть сценарій тренінгу для покращення комунікаційних навичок у команді.

КРИТЕРІЇ ДО ОЦІНЮВАННЯ УСНИХ ВІДПОВІДЕЙ, ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ, ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВИХ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Загальними критеріями оцінювання усних відповідей виконання творчих, проблемно-пошукових та дослідницьких завдань є: повнота розкриття питання; самостійність мислення, здатність до творчого пошуку, аналізу, генерування ідей, логіка викладу, культура мовлення; емоційність та переконливість; використання основної та додаткової літератури; уміння робити порівняння та висновки.

Критерії оцінювання здобувача на практичних заняттях:

«Відмінно» - прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у колективних дискусіях, диспутах та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» - прояв меншої активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, слабка участь у колективних дискусіях, диспутах та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» - прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача, яка є неповною та не чіткою, участь у колективних дискусіях, диспутах та обговоренні матеріалу є малоактивною, здебільшого ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Здобувач, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи (в тому числі індивідуальні завдання проблемно-пошукового та дослідницького характеру). Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Контроль, оцінювання і облік поточної успішності на аудиторних (практичних) заняттях, самостійної (індивідуальної) роботи здійснюється шляхом виставлення в журналі обліку роботи викладача оцінок за чотирибальною (**національною**) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Якщо оцінюється кілька складових, то результатом є **середньоарифметична оцінка**.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Аналіз соціальної комунікації в ЗМІ
Оберіть статтю або сюжет із сучасних медіа. Проаналізуйте, які комунікаційні техніки використовуються для впливу на аудиторію. Визначте, який меседж передається та як.

2. Дослідження комунікаційних платформ
Проаналізуйте одну із соціальних мереж (наприклад, Instagram, Facebook чи TikTok) як платформу соціальної комунікації. Визначте, як саме відбувається взаємодія між користувачами та які механізми використовуються для поширення інформації.

3. Розробка соціального меседжу
Створіть соціальну кампанію на задану тему (наприклад, екологія, здоровий

спосіб життя або боротьба з дискримінацією). Опишіть її мету, цільову аудиторію та способи поширення інформації.

4. Аналіз міжкультурної комунікації

Дослідіть особливості соціальної комунікації в різних культурах (наприклад, американські та японські підходи до обговорення суспільних проблем). Підготуйте коротке есе про виявлені відмінності.

5. Історичний аналіз соціальної комунікації

Оберіть одну історичну подію (наприклад, падіння Берлінської стіни або Рух за громадянські права у США) і проаналізуйте, яку роль у ній відіграла соціальна комунікація.

6. Аналіз комунікаційних бар'єрів

Визначте типи комунікаційних бар'єрів у соціальних взаємодіях. Наведіть реальні приклади їхнього подолання (наприклад, у рекламі, політиці чи медіа).

7. Дослідження маніпуляцій у соціальних комунікаціях

Оберіть приклади маніпулятивних технік у сучасних інформаційних кампаніях (наприклад, у рекламі чи політичній агітації). Поясніть їхній вплив на аудиторію.

8. Створення контенту для соціальних комунікацій

Напишіть текст для соціальної мережі, спрямований на вирішення певної соціальної проблеми (наприклад, донорство крові, захист тварин). Вкажіть, яку емоційну реакцію ви хочете викликати у читачів.

9. Аналіз кризової комунікації

Розгляньте один із прикладів кризової комунікації організації (наприклад, публічні вибачення компанії через скандал). Проаналізуйте, які комунікаційні інструменти використовувались для відновлення репутації.

10. Дослідження ефективності соціальних кампаній

Оберіть одну соціальну кампанію (наприклад, боротьба проти паління або популяризація вакцинації). Проаналізуйте її ефективність: які канали були використані, які результати досягнуті, що могло б бути покращено.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ТА САМОКОНТРОЛЮ

1. Роль мови та культури в процесах соціалізації людини.
2. Які елементи комунікативного коду найбільше впливають на результат спілкування.
3. Сутність та основні проблеми міжкультурної комунікації.
4. Роль національно-культурних символів і стереотипів у процесі міжкультурної комунікації.
5. Межі впливу національно-культурних стереотипів на формування етнічних упередженостей.
6. Особливості комунікативної поведінки українців.

7. Найважливіші типи комунікативних невдач у міжкультурному спілкуванні.

8. На чому ґрунтується розрізнення мовних і комунікативних девіацій?

9. Охарактеризуйте найважливіші типи комунікативних невдач, пов'язаних з особою адресанта, особою адресата, процесом комунікації, з особливостями використання каналів спілкування.

10. Наведіть приклади комунікативних невдач із текстів художньої літератури і поясніть їх причину.

11. Чому за основу типології мовних девіацій взято процес породження мовлення?

12. Назвіть етапи породження мовлення і визначте притаманні їм типові помилки слововживання.

13. Визначте найтипівіші помилки в комунікативній поведінці й мовленні друзів. Підкажіть шляхи їх уникнення.

14. Окресліть межі впливу національно-культурних символів і стереотипів у процесі міжкультурної комунікації, зокрема їх вплив на формування етнічних упередженостей.

14. У чому виявляється національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету?

15. Охарактеризуйте типи комунікативних табу.

16. Концепції інформаційної епохи та дослідження нових медіа.

17. Сучасні тенденції комунікації: глобалізація, демасовізація, конгломерація, конвергенція

18. Роль комунікації у суспільстві.

19. Основні відмінності спілкування людей і тварин.

20. Вплив персоналізації на сучасні процеси міжособистісного спілкування.

21. Найважливіші особливості сучасного спілкування.

22. Особливості документної комунікації в ХХІ ст.

23. Синтез мовленнєвих умінь різних видів у навчально-науковій та фаховій комунікації.

24. Зворотний зв'язок у говорінні та слуханні.

25. Прийоми та правила ефективної усномовленнєвої комунікації.

26. Яку інформацію несуть невербальні компоненти спілкування?

27. У чому сутність проксемики? Опишіть її роль у комунікації.

28. Поясніть, які жести, міміка, пози свідчать про позитивне й негативне ставлення співрозмовника до свого візаві.

29. Культура міжособистісної комунікації.

30. Тенденції розвитку міжособистісних комунікацій.

31. Феномен соціальних мереж.

32. Культура комунікацій в малих групах.

33. Феномен віртуальних професійних соціальних мереж.

34. Види комунікацій в організаціях.

35. Форми ділової комунікації в організаціях.

- 36.Особливості маркетингових комунікацій.
37.PR як комунікаційна діяльність.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ КУРСУ «СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ»

1. Які з перерахованих ознак мають відношення до поняття комунікація?
 - а) комунікативність;
 - б) комунікабельність;
 - в) соціальна спорідненість;
 - г) всі відповіді вірні.
2. Назвіть функції соціальної комунікації.
 - а) інформаційна;
 - б) експресивна;
 - в) прагматична;
 - г) всі відповіді вірні.
3. Вкажіть галузеві соціологічні теорії.
 - а) соціологія міста;
 - б) етносоціологія;
 - в) соціологія політики;
 - г) соціологія культури.
4. Вкажіть які соціальні теорії відносяться до спеціальних соціальних теорій.
 - а) соціологія медицини;
 - б) соціологія сім'ї;
 - в) соціологія освіти;
 - г) економічна соціологія.
5. Хто запропонував лінійну модель комунікації?
 - а) Г.Лассвел;
 - б) Ф. Котлер;
 - в) Т. Лук'янець;
 - г) Л. Балабанова.
6. До якого типу категорій належить поняття «суспільство»?
 - а) до категорій дисциплін суміжних із соціологією;
 - б) до безпосередніх соціологічних категорій;
 - в) до загальнонаукових категорій у соціологічному заломленні;
 - г) до специфічних категорій.
7. Що є кінцевим об'єктом маркетингового комунікаційного впливу?

- а) місцеві мешканці;
- б) конкуренти;
- в) споживач;
- г) контролюючий орган.

8. Зазначте положення, в яких правильно характеризується дія соціальних законів:

- а) дія соціальних законів свідомо задається людьми;
- б) люди завжди підпорядковуються діям соціальних законів і не можуть їх уникнути;
- в) соціальні закони діють завжди і всюди без будь-яких виключень;
- г) соціальні закони визначають виробничу діяльність людей.

9. Що таке кодування інформаційного повідомлення?

- а) система або окремі елементи захисту найбільш важливої інформації від посягань конкурентів;
- б) система штрих-кодів, що використовується компанією, виходячи з певних нормативних установ держави;
- в) процес перетворення комунікаційної ідеї відправника на певний набір комунікаційних символів;
- г) використання виключно вербальних символів для інформаційної взаємодії з суб'єктами ринку.

10. Що є метою паблік-релейшнз?

- а) привернення уваги покупців, виклик зацікавленості і бажання придбати товар, здійснення поштовху до купівлі товарів;
- б) привертання уваги споживача, стимулювання купівлі і створення передумов для повторних закупівель, розвиток тривалих стосунків з одержувачем;
- в) посилення імпульсної купівлі;
- г) популяризація підприємств, організацій або окремих осіб серед цільових груп громадськості.

11. Зазначте, що є об'єктом соціологічного пізнання?

- а) виробнича діяльність людей;
- б) суспільство як цілісна соціальна реальність;
- в) взаємозв'язок природи і суспільства;
- г) психологія поведінки людей.

12. Як називається регулярна організація зустрічей з журналістами?

- а) прийом;
- б) бэкграундер;
- в) прес-реліз;
- г) прес-конференція.

13. Зазначте, які категорії не входять до поняття «соціальні інститути»?

- а) соціологія культури;
- б) соціологія молоді;
- в) соціологія праці;
- г) соціологія сім'ї.

14. Що відображають закони соціальної динаміки?

- а) етапи, причини і характер змін соціальної структури суспільства;
- б) тенденцію до збереження стабільності соціальної системи суспільства;
- в) стабільність соціальної структури суспільства;
- г) процеси соціальної стратифікації.

15. Що відображають закони соціальної статичності?

- а) напрям, форми, чинники розвитку соціального об'єкта;
- б) особливості зміни, еволюції соціального об'єкта;
- в) тенденцію до збереження стабільності соціальної системи;
- г) відносини між суспільством і особистістю.

16. Коли виникає соціальне?

- а) коли людина розмірковує про сенс свого життя;
- б) коли вона задовольняє свої вітальні потреби;
- в) коли поведінка одного індивіда підпадає під вплив іншого або групи (спільноти) незалежно від того, чи присутні фізично індивід або спільнота;
- г) коли людина розмірковує про добро і зло.

17. Що таке декодування інформаційного повідомлення?

- а) інтерпретація маркетингового повідомлення його безпосереднім відправником;
- б) інтерпретація маркетингового повідомлення його безпосереднім замовником;
- в) узгоджена інтерпретація маркетингового повідомлення його відправником та замовником;
- г) процес перетворення комунікаційних символів як складових повідомлення на певну думку.

18. На основі чого розробляється комунікаційна стратегія?

- а) стратегії конкурентів;
- б) звітності;
- в) загальної стратегії підприємства;
- г) даних за минулий рік.

19. Що розуміють під структурою соціологічного знання?

- а) орієнтацію соціологічного дослідження;
- б) рівні соціологічного пізнання;

- в) ступінь узагальнення соціологічного знання;
- г) певним чином упорядковану систему знань про суспільство як динамічно функціонуючий соціальний організм.

20. Кодування інформаційного повідомлення за допомогою вербальних символів означає використання:

- а) певного рисунка з привабливою кольоровою гамою;
- б) слів як певного набору комунікаційних символів;
- в) рисунків, слів та інших національних символів;
- г) рисунків, слів, фотографій, відеороликів та інших зрозумілих для сприймання символів.

21. Через що реалізується вербальний канал комунікації?

- а) міміку;
- б) передавання мовних повідомлень;
- в) покачування голови на знак згоди чи незгоди;
- г) жести.

22. Ініціатор маркетингових комунікацій, тобто сторона, яка надсилає звернення іншій стороні:

- а) ініціатор;
- б) комунікатор;
- в) відправник;
- г) ретроградор.

23. Сторона, котра отримує звернення виробника товару (посередника) та інформацію, яку воно містить:

- а) одержувач;
- б) адресат;
- в) ініціатор;
- г) комунікатор.

24. Що вивчає соціальна динаміка?

- а) умови і закони функціонування суспільної системи;
- б) закони розвитку соціальних систем і їх зміни;
- в) економічні закони;
- г) політичні закони.

25. Що вивчає соціальна статика?

- а) умови і закони функціонування суспільної системи;
- б) закони розвитку соціальних систем і їх зміни;
- в) державні закони;
- г) закони моралі.

26. Що являє собою соціальне явище?

- а) конкретна ситуація;
- б) комплексна програма заходів;
- в) явище обумовлене соціальною взаємодією;
- г) соціальна група.

27. Дайте визначення поняттю соціальний закон.

- а) зразок поведінки чи дій індивідів;
- б) об'єктивний та повторювальний зв'язок;
- в) значущість явищ і предметів;
- г) санкція.

28. Що таке соціальні відносини?

- а) вплив керівника на підлеглих;
- б) спонукання людей до праці;
- в) самостійний, специфічний вид суспільних відносин;
- г) психологічний вплив.

29. Що означає елемент комунікації «комунікатор»?

- а) спосіб розшифрування маркетингового звернення;
- б) змістовний засіб, що включає слова, звуки, зображення, символи;
- в) сторона, яка приймає звернення (повідомлення);
- г) сторона, яка передає звернення (повідомлення).

30. Що означає елемент комунікації «комунікант»?

- а) сторона, яка передає звернення (повідомлення);
- б) незаплановане викривлення інформації;
- в) сторона, яка приймає звернення (повідомлення);
- г) об'єднує всіх учасників процесу комунікації та носіїв інформації з моменту кодування сигналу до отримання його адресатом.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тест (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його здобувачами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача. Форма подання тестових завдань визначається викладачем.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«Відмінно» - 100% - 90% вірних відповідей

«Добре» - 89% - 75% вірних відповідей

«Задовільно» - 74% - 60% вірних відповідей

«Незадовільно» - до 60% вірних відповідей

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Комп'ютерна презентація - публічне подання певних здобувачем відомостей, матеріалу у зручному для сприйняття форматі, у вигляді кольорових карток-[слайдів](#) до певної теми, на яких розміщують текстову і графічну інформацію.

Критерії оцінювання презентацій:

- повнота розкриття теми;
- структуризація інформації;
- наявність і зручність навігації;
- відсутність граматичних, орфографічних і мовних помилок;
- відсутність фактичних помилок, достовірність поданої інформації;
- наявність і правильність оформлення обов'язкових слайдів (титульний, зміст, про проект, список джерел);
- оригінальність оформлення презентації;
- обґрунтованість і раціональність використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів;
- грамотність використання кольорового оформлення;
- використання авторських ілюстрацій, фонів, фотографій, відеоматеріалів;
- розміщення і комплектування об'єктів; єдиний стиль слайдів.

«**Відмінно**» виставляється за умови: відповідності змісту презентації темі; наявності правильного оформлення презентації; якісно підготовленої практичної розробки; дотримання всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту; оригінальності оформлення презентації.

«**Добре**» виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

«**Задовільно**» виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

«**Незадовільно**» виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Вербальні засоби спілкування – засоби мовного коду, тобто слова, словосполучення, речення, тексти, за допомогою яких передається інформація.

Екстралінгвістичні засоби спілкування – позамовні засоби спілкування, які безпосередньо чи опосередковано впливають на перебіг процесу спілкування.

Елементарні компоненти спілкування – найважливіші складові комунікативного акту.

Кінетика – вивчає зовнішні прояви людських почуттів та емоцій.

Невербальні засоби спілкування – елементи комунікативного коду, які мають немовну (але знакову) природу й разом із засобами мовного коду служать для створення, передавання і сприйняття повідомлень.

Паралінгвістичні засоби спілкування – засоби парамови у їх зв'язну із вербальними засобами спілкування.

Проксеміка – розміщення людей у просторі під час спілкування.

Елементарні компоненти спілкування

Спілкування як комунікативна діяльність – складний і динамічний процес, що характеризується безперервною взаємодією його учасників. Проте це процес не безладний чи хаотичний (навіть непідготовлене спілкування), а чітко структурований.

Спілкування як системне утворення має чітку організацію, яку забезпечують взаємопов'язані і взаємозумовлені структурні елементи, з-поміж яких виділяють елементарні компоненти й засоби комунікації (засоби мовної системи, невербальні засоби, засоби інших семіотичних систем).

До елементарних компонентів спілкування відносять суб'єкт спілкування, об'єкт спілкування, предмет спілкування, засоби спілкування, канал комунікації, комунікативний шум, фільтри, зворотний зв'язок, контекст спілкування, продукт спілкування.

Суб'єкт спілкування (адресант, комунікатор, автор, мовець) – особа, яка створює, кодує і передає повідомлення у відповідній доступній для об'єкта спілкування формі (усно, письмово).

Об'єкт спілкування (адресат, реципієнт, слухач, читач, інтерпретатор) – особа, яка сприймає передане їй повідомлення, декодує його й інтерпретує відповідно до конкретних комунікативних умов.

Предмет спілкування (повідомлення) – інформація, що має певний зміст, втілений у конкретний код і переданий через доступний для комунікантів канал спілкування.

Засоби спілкування – відповідні коди, за допомогою яких передається повідомлення. Знання таких кодів є обов'язковим і для адресанта (суб'єкта спілкування), і для адресата (об'єкта спілкування). До найважливіших засобів спілкування належать засоби мовної системи (вербальні) й невербальні (екстралінгвістичні, паралінгвістичні та ін.) засоби.

Канал комунікації – шлях фізичного передавання повідомлення (предмета спілкування); доступний для обох учасників спілкування засіб, за допомогою якого передається повідомлення. У процесах спілкування використовують *вокальний* (слуховий, звуковий), *візуальний* (зоровий), *тактильний* (через дотик), *нюховий*, *смаковий* канали.

Комунікативний шум – деформація повідомлення (вибіркове сприйняття, семантичні перешкоди, надмірна кількість інформації, слабкий зворотний зв'язок), яка ускладнює процес його передавання чи сприйняття.

Фільтри – обмеження, які застосовуються щодо Інформації у процесі спілкування. Фільтри можуть бути *внутрішніми* (психологічного характеру) й *зовнішніми* (соціального й культурного характеру).

Зворотний зв'язок (зворотне повідомлення) – реакція адресата на отримане повідомлення, яка допомагає адресантові зорієнтуватися щодо досягнення чи недосягнення комунікативної мети.

Контекст спілкування – час, місце й умови здійснення спілкування.

Продукт спілкування – утворення матеріального й духовного характеру як підсумок спілкування.

Усі структурні складники спілкування як комунікативної діяльності функціонують не ізольовано, а взаємодіють під час створення, передачі, сприйняття й інтерпретації інформаційного повідомлення.

Вербальні й невербальні засоби спілкування

Український дослідник у галузі комунікативної лінгвістики Ф. Бацевич наголошує, що засобами комунікації є коди, тобто система відповідностей між формою і значенням повідомлення, а знання коду необхідне для передавання інформації усіма учасниками спілкування.

Засоби спілкування як структурні елементи процесу спілкування поділяються на вербальні, невербальні та засоби інших семіотичних систем.

З-поміж вербальних засобів виокремлюють матеріально виражені – *експліцитні* – одиниці різних рівнів мови (звук, слово, словосполучення, речення, текст) та *імпліцитні* – матеріально не виражені одиниці (правила й закономірності організації мовної системи, правила спілкування). Обидві одиниці однаково важливі для здійснення спілкування.

Засоби мовної системи характеризуються такими рисами, як спеціалізація, продуктивність, недовговічність, довільність знаків мовного коду, здатність передаватися, обумовленість культурою.

Вербальні засоби – найважливіші складники процесу міжособистісного спілкування, тому що саме вони є основними носіями смислів повідомлень (звичайно ж, якщо мова не йде про спеціалізоване спілкування, наприклад, між людьми з вадами слуху).

Часто вербальні комунікативні засоби органічно доповнюються компонентами інших, окрім мови, знакових систем (графіки, схеми, малюнки, креслення, географічні карти, індекси, символи та ін.), які складаються із сукупності умовних знаків, що являють собою матеріально-ідеальну сутність, за допомогою якої пізнається щось нове, що лежить за межами його зовнішньої форми, і правил їх взаємозв'язку у визначеній сфері людської діяльності.

Окрім того, у спілкуванні важливу роль відіграють *позамовні засоби*, з-посеред яких виділяють акустичні, оптичні, тактильно-кінестезичні, ольфакторні й темпоральні.

За допомогою невербальних засобів учасники спілкування можуть отримати інформацію про особистість співрозмовника, його особистісні

риси й комунікативну компетенцію, його належність до певної соціальної групи, про їхню соціальну й емоційну близькість чи віддаленість, характер відносин і їхню динаміку та ін.

Невербальні засоби спілкування, даючи значний відсоток інформації співрозмовникам один про одного можуть, з одного боку, ускладнювати чи унеможливити спілкування, а з іншого, – навпаки, полегшувати його чи сприяти його більш ефективному перебігу.

Ефективність спілкування залежить від урахування особливостей вияву всіх його структурних складників.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Роль інформації в сучасному суспільстві.
2. Основні галузі комунікативної лінгвістики та їх проблеми.
3. Базові поняття дисципліни «Соціальні комунікації».
4. Головні компоненти комунікаційного процесу.
5. Структурні моделі комунікації.
6. Комунікаційні бар'єри та комунікаційні девіації.
7. Основні функції спілкування. Функції типів комунікації.
8. Роль комунікації у суспільстві.
9. Основні відмінності спілкування людей і тварин.
10. Вплив персоналізації на сучасні процеси міжособистісного спілкування.
11. Найважливіші особливості сучасного спілкування.
12. Інформація невербальних засобів спілкування.
13. Роль контексту і ситуації в спілкуванні.
14. Важливість зворотного зв'язку у спілкуванні.
15. Особливості монологічного мовлення.
16. Найважливіші принципи організації діалогу. Типи діалогів.
17. Специфіка полілогу і спілкування в малих мовних групах.
18. Співвіднесеність понять «дискурс», «мовленнєвий жанр», «мовленнєвий акт».
19. Тональність спілкування. Чинники комунікації, що впливають на формування типів тональності спілкування.
20. Сутність та основні проблеми міжкультурної комунікації.
21. Роль мови і культури в процесах соціалізації людини.
22. Роль національно-культурних символів і стереотипів у процесі міжкультурної комунікації.
23. Межі впливу національно-культурних стереотипів на формування етнічних упередженостей.
24. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету.
25. Типи комунікативних табу.
26. Особливості комунікативної поведінки українців.

27. Найважливіші типи комунікативних невдач у міжкультурному спілкуванні.
28. Комунікативна грамотність людини.
29. Важливість навички комплексного комунікативного аналізу спілкування для фахівця спеціальності інформаційна, бібліотечна та архівна справа.
30. Головні компоненти комунікаційного процесу.

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

<i>Модульний контроль</i>		
СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ- ЕКЗАМЕН		
Підсумкова оцінка (середньозважений бал)		
Поточна успішність		Семестровий
Аудиторна робота	Контрольний	
Середньоарифметичне оцінок за національною шкалою	оцінка за національною	оцінка за національною
K_{1-0,3}	K_{3-0,3}	K₄ - 0,4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				для екзамену
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація: [підручник] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чикарькова. — К. : Центр навчальної літератури, 2004.— 472 с.
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник/ Ф.Бацевич.— К.: ВЦ «Академія», 2004.— 344 с.
3. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації/ Ф.Бацевич.— К.:Довіра, 2007.— 205с.
4. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві : психологія, технології, техніка паблік рилейшнз : [моногр.] / В.М.Бебик.— К.: МАУП, 2005.— 440 с.
5. Братко О.С. Маркетингова політика комунікацій: [Навчальний посібник]/ О.С.Братко. — Тернопіль: Карт-бланш, 2006.— 275 с.
6. Галлін Д., Манчіні П. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики / Переклад з англ. О. Насика. —К.: Наука, 2008. —320 с.
7. Квіт С. Масові комунікації: [підручник] / С.Квіт.— К. : НАУКМА, 2008.— 206 с.
8. Виходець О.М. Соціальні комунікації в культурі української організації : монографія / О.М. Виходець — О. : Олтех, 2010. — 285с.
9. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. — К. : Центр учбової літератури, 2007 — 344с.
10. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. — Х. : НФАУ, 2011. — 132с.
11. Косенко Ю.В. Основитеорії мовноїкомунікації: навч.посіб. /Ю.В. Косенко. — Суми : Сумський державний університет, 2011. — 187с.
12. Кручек В.А. Психолого-педагогічні основиміжособистісного спілкування : навч. посіб. / В.А. Кручек. — К. : ДАКККіМ, 2010. — 273с.
13. Олійник О. Ділове спілкування : навч. посіб. / О. Олійник. — Красноармійськ : КП ДонНТУ, 2009. — 308с.
14. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : підручник / Л.Е. Орбан- Лембрик. — Чернівці : Книги — ХХІ, 2010. — 348с.
15. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : І.М. Плотницька, О.П. Левченко, З.Ф. Кудрявцева та ін. ; за ред. І.М. Плотницької, О.П. Левченко. —К. : НАДУ, 2011. — 128с.
16. Пентилюк М.І. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. / М.І. Пентилюк, І.І. Маруніч, І.В. Гайдаєнко. — К. : Центр навчальної літератури, 2010. — 224с.
17. Плетнєва О.Л. Усне ділове спілкування: навч. посіб. / О.Л. Плетнєва. — Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2008. — 51с.
18. Прищак М.Д. Етикаіпсихологіяділовихвідносин: навч.посібник/М.Д. Прищак, О.Й. Лесько. — Вінниця : ВНТУ, 2011. — 309 с.
19. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник /М.М. Філоненко. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 224с.
20. Холод О.М. Соціальні комунікації: соціо- і психолінгвістичний аналіз : навч. посіб. — К. : КиМУ, 2010. — 391с.

Допоміжна література

21. Белова А.Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики / А.Д.Белова // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук, праць. – К.: Логос, 2004. – Вип. 10. – С 11-16.
22. Берегова О. Соціокультурна комунікація в українській національній традиції: історичний аспект/ О.Берегова // Українське музикознавство. Вип.34: Науково-методичний збірник.— К.: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2005.— С.12-32.
23. Висоцька О.Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства) : [моногр.] / О.Є.Висоцька.— Дніпропетровськ: Інновація, 2009.— 316с.
24. Владіміров В.М. Хаос — Розуміння — Масова комунікація: [моногр.]/ В.М.Владіміров.— К. : КиМУ, 2006.— 366 с.
25. Гірник А.М. Основи конфліктології/ Андрій Гірник.— К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010.— 222с.
26. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації:[навч. посібник]/ В.Ф.Іванов.— Черкаси : ЧДУ, 2003.— 193 с.
27. Ковалевська Т.Ю.Основи ефективної комунікації: поради управлінцеві на щодень [Навч. пос.] / Т.Ю.Ковалевська, С.А.Бронікова. – Одеса : Фенікс, 2008.— 140с.
28. Косюк О. М. Теорія масової комунікації [Текст] / О.М. Косюк.— Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2007.— 147 с.
29. Лук'янець Т.І. Маркетингова політика комунікацій : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни]/ Т.І. Лук'янець.— К.: Київ. нац. екон. ун-т, 2002.— 272 с.

Навчально-методичне видання

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Методичні вказівки до проведення практичних занять

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності
029 інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
Продукції ДК №4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ, 89600, м. Мукачево, вул.. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>